

Posudek oponenta habilitační práce

Univerzita a fakulta Habilitační obor	Masarykova univerzita, Lékařská fakulta, Brno Patologická fyziologie
Uchazečka Pracoviště Habilitační práce	MUDr. Julie Bienertová-Vašků, Ph.D. Ústav patologické fyziologie LF MU Úloha vybraných adipokinů a souvisejících molekul a jejich genetické variability v prenatálním/časném postnatálním metabolickém modelování v kontextu komplexních onemocnění později během života
Oponent Pracoviště	prof. MUDr. Jaroslav Veselý, CSc., Lékařská fakulta UP Olomouc

Uspořádání. Předložená svázaná habilitační práce je členěna do čtyř oddílů. První oddíl představuje věcný, erudovaný úvod a literární přehled o současném stavu výzkumu studované problematiky s uvedením posledních poznatků (kapitoly 1.1 – 1.10, str. 5 – 20). Je zpracován příkladně učebnicově a s pedagogickou názorností.

Druhý oddíl zahrnuje čtyři tematické pododdíly:

- Definice východisek a cílů (kapitoly 2.1 – 2.2, str. 21);
- Popis materiálu a výzkumných metod (kap. 2.3, str. 22-23);
- Závěry (kap. 2.5, str. 23-26);
- Přehled použité literatury (kap. 2.6, str. 26-30, 64 položek).

Kapitola Závěry (kap. 2.5) stručně komentuje soubor přiložených publikací a má postavení souhrnu habilitační práce.

Třetí a čtvrtý oddíl vyplňují přílohy autorčiných publikací. V oddíle 3 – Orexigenní/anorexigenní peptidy/adipokiny a jejich úloha v prenatálním modelování – je 8 publikací, ve 4. oddíle – Orexigenní/anorexigenní peptidy/adipokiny a jejich úloha pro riziko komplexních chorob v dospělosti – je 9 publikací. K přehlednosti přispívají samostatné české souhrny, uvedené před každou kopií publikace. Mezi nimi je jedna práce kapitolou knihy, jedna je publikována formou open access, ve dvou případech zřejmě jde o články připravené do tisku. Ostatní byly publikovány v renomovaných časopisech, a tedy s náročnou oponenturou. U dvou ze zařazených publikací nedopatřením vypadly citace, lze je však snadno dohledat v běžně přístupných databázích (Int J Cardiol 145:1 (2010); Nutr Neurosci. 2012 Jul;15(4):163-70).

Téma habilitační práce je nanejvýš aktuální a potřebné. Ve zvolené problematice – tématu ovlivnění a dlouhodobé modulace metabolismu podmínkami přítomnými v raném ontogenetickém vývoji – se laboratořím jen postupně otevírá řada neobjasněných problémů.

Východiska a cíle. Disertace je tematicky pojata jako příspěvek k poznání role vybraných adipokinů v metabolické pre-modulaci:

- Role u těhotných, kojících, novorozeneckých a kojenců;
- Role u některých polyfaktoriálních civilizačních nemocí v pozdějším životě.

Východiska a cíle jsou jednoznačně a výstižně definovány v samostatné kapitole. To je možno ocenit zejména vzhledem ke skutečnosti, že výsledky zahrnují delší (osmileté) badatelské období.

Metodické přístupy. Po technologické stránce habilitační práce ilustruje pozoruhodnou část dnešního záběru molekulární medicíny. Zároveň ovšem, a to je významné, dobře dokumentuje možnosti úzké, byť jistě ne nenáročné spolupráce badatelů a klinických odborníků na základě promyšlených laboratorních programů. Autorka si dobře uvědomuje hodnotu takové spolupráce a je imponující, když na řadě míst s patřičným respektem hovoří o prezentovaných výsledcích coby výsledcích širšího kolektivu.

Vybrané hlavní originální a prioritní výsledky:

- a) Průkaz přítomnosti faktoru aktivujícího B-lymfocyty (BAFF) v kolostru a v mateřském mléce a odhalení vyšších hladin BAFF v periferní krvi zdravých rodiček ve srovnání s ženami s preeklampsii.
- b) Průkaz přítomnosti visfatinu v mateřském mléce a odhalení korelace mezi koncentrací visfatinu v kolostru a úbytkem hmotnosti novorozence.
- c) Průkaz přítomnosti vyšších hladin BAFF a visfatinu v periferní krvi dospělých obézních osob.

Problémy k diskuzi

Vzhledem k tomu, že předkládané výsledky za sebou mají náročná recenzní řízení spojená s jejich publikováním, omezují se na námět, jehož důležitost přímo z práce vyplývá – uvítal bych, kdyby se autorka mohla v diskuzi zmínit o přínosu a zároveň úskalích porovnávání variability exprese sledovaných molekul a jejich případných asociací s komplexními poruchami/chorobami u kohort sledovaných v raném ontogenetickém vývoji a kohort sledovaných v pokročilejším věku.

Závěr

Habilitační práce MUDr. Julie Bienertové-Vašků „Úloha vybraných adipokinů a souvisejících molekul a jejich genetické variability v prenatálním/časném postnatálním metabolickém modelování v kontextu komplexních onemocnění později během života“ se zabývá aktuálními a závažnými otázkami problematiky modulace metabolismu a širšími, komplexními problémy biologie a medicíny vůbec. Autorka měla vytyčeny jednoznačné cíle, které naplnila. Zformulovala výstižné závěry pro další bádání.

Předložená habilitační práce svým uspořádáním a zpracováním nejen potvrzuje odborné a vědecké kvality uchazečky, ale vypovídá i o jejích rozvinutých didaktických schopnostech.

Jednoznačně **s p l ň u j e** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Patologická fyziologie. Proto **d o p o r u č u j i** předloženou habilitační práci k obhajobě.

V Olomouci 8. 4. 2013

Jaroslav Veselý